

บทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

วันพิชิต ศรีสุข¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องบทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการปรับตัว จัดระเบียบทางสังคมและดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย สถานภาพ บทบาททางสังคม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นคนไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

ผลการศึกษารูปได้ว่า คนไทยในรัฐกลันตันมีสถานะเป็นพลเมืองของมาเลเซีย แต่เพราะมีเชื้อสายไทย จึงทำให้กลายเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมมาเลเซีย แต่ก็ได้พยายามแสดงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ผ่านทางภาษา ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และมีการสืบทอดไปสู่คนไทยรุ่นหลัง ในด้านการปฏิสัมพันธ์กับรัฐและชาวมลายูนั้น พบว่าคนไทยมีสำนึกความเป็นพลเมืองของมาเลเซียสูง ยำเกรงกฎหมาย ส่วนรัฐก็ให้สิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ตามกรอบของกฎหมาย และสนับสนุนกิจกรรมของคนไทยอย่างสม่ำเสมอ ส่วนความสัมพันธ์กับชาวมลายูนั้นเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างอยู่ เพราะมีความต่างทางวัฒนธรรมแต่ก็ไม่มี ความขัดแย้งซึ่งกันและกัน

ความเป็นชนกลุ่มน้อยทำให้คนไทยมีบทบาททางสังคมจำกัด มีเพียงสมาคมชาวสยามกลันตัน เท่านั้นที่สร้างขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและทางสังคมควบคู่กันไป ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระดับรัฐหรือสถาบันทางสังคมอื่นๆ นั้นมีน้อย ซึ่งต่างจากมีส่วนร่วมภายในสังคมไทยด้วยกันเองที่ยังมีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม สำหรับการรวมกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ ไม่มีปรากฏแต่อย่างใด โดยผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในกำหนดนโยบายระหว่างประเทศเพื่อดูแลชนกลุ่มน้อย และเป็นกรณีเปรียบเทียบในการดูแลคนไทยเชื้อสายมลายูที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทยต่อไป

คำสำคัญ : คนไทย กลันตัน บทบาททางสังคม การมีส่วนร่วม การพัฒนา

¹ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Abstract

The purposes of this project “The Social Role and Participation in Development of Thai People in Kelantan State, Malaysia” were to examine the Thai people in their way of life and adapting, organizing social and preserving Thai identity, social status, social role including the participation in development of Thai people in Kelantan State, Malaysia. This qualitative research comprised the documentary study, non-participation observation, in-depth interview and focus group discussion. The key informants were Thai people in Kelantan State, Malaysia.

The results of this study revealed that Thai people in Kelantan State had Malaysian nationality which made them be a minority group in Malaysia. They had tried to show their identity through language, religion, traditional culture and transferred it to the next generation. In the dimension of interaction to the state and Melayu people founded Thai people had highly realized to be Malaysian citizens, respected to the laws and supported the activities of Thai people regularly. For the relationship with the Melayu people, it was found that they had separated way of life because of cultural differences but there were no conflicts among them.

The minority status made Thai people had a limitation social role. There was the Siamese of Kelantan association only that set up for the management of the political activities and, on the other hand, was social activities. The development participation in the state level or another social institute was low. It was different from the participation in the Thai society having the strength especially in the cultural participation. For the combination such as occupation group, saving up group was not found in this study. The result of this study would be useful to set up the policies between countries as a measure for taking care of the minority group and to compare the governing in the case of Thai people who had Melayu race in the frontier of Southern Thailand.

Keywords: Thai people, Kelantan, Social role, Participation, Development

ความเป็นมาและความสำคัญ

รัฐทางเหนือของมาเลเซียมีประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับชนชาติไทยมาอย่างยาวนาน ทั้งในฐานะที่เป็นเมืองประเทศราชของไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา และต้นกรุงรัตนโกสินทร์ หรือการเป็นมณฑลทางใต้ของไทยในสมัยปฏิรูปการปกครองในของรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แม้ในปัจจุบันรัฐทางเหนือของมาเลเซียอันประกอบด้วย ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู ปะลิสและเปรัค จะอยู่ภายใต้การปกครองของสหพันธรัฐมาเลเซียแล้ว แต่ภายในรัฐดังกล่าวยังมีคนไทย และชุมชนชาวไทย อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งคนไทยเหล่านี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) กลันตัน ปะลิสและเปรัค โดยคนไทยเหล่านี้ดำรงฐานะเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศมาเลเซีย

สำหรับรัฐกลันตัน (Kelantan) หนึ่งในห้ารัฐทางเหนือของมาเลเซียที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย และเป็นรัฐที่พรรคอิสลามมาเลเซีย (PAS) มีฐานอำนาจอยู่ในรัฐนี้มานานหลายปี จึงทำให้กลันตันเป็นรัฐที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยมทางสังคมมากที่สุดในประเทศ โดยมีองค์ประกอบทางชาติพันธุ์หลักคือ ชาวมลายู, ชาวจีน และชาวไทย ซึ่งจากข้อมูลของสมาคมสยามกลันตันพบว่า มีคนเชื้อสายไทยในรัฐนี้ทั้งสิ้น 14,532 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 กันยายน 2551) ซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยรวมกันหนาแน่นที่ อำเภอตุมปัต นับถือพระพุทธศาสนา และใช้ภาษาไทยประจำถิ่นในการติดต่อสื่อสาร

คนไทยในรัฐทางเหนือของมาเลเซีย นั้น มีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ เพราะสภาพชีวิตที่อยู่ท่ามกลางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างในประเทศมาเลเซีย แต่ก็ยังสามารถดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทยเอาไว้ได้ และถึงแม้จะถูกวิพากษ์วิจารณ์บางประการเพราะเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศมาเลเซีย แต่คนไทยเหล่านี้ก็มีความพยายามที่จะสร้างอำนาจต่อรองทั้งทางด้านการเมืองและสังคม เฉพาะอย่างยิ่งในรัฐกลันตันที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยมทางสังคมมากที่สุด ย่อมมีข้อจำกัดในการแสดงบทบาททางสังคมมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม สถานภาพและบทบาททางสังคมของคนไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย ตลอดทั้งศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ อีกด้วย เพื่อเป็นกรณีศึกษาและเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบายการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการดูแลชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยต่อไป

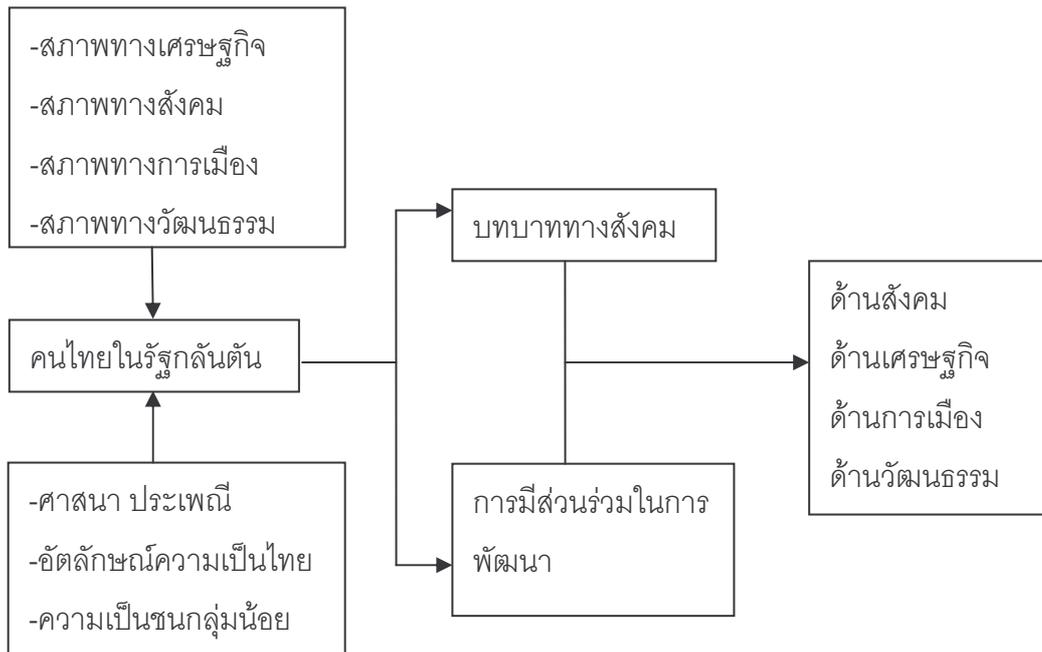
การวิจัยครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์ในการทั้งสิ้น 4 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการปรับตัวคนไทยในรัฐกลันตัน ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม 2) เพื่อศึกษาการจัดระเบียบทางสังคมและดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ของคนไทยในรัฐกลันตัน 3) เพื่อศึกษาสถานภาพ และบทบาททางสังคมของคนไทยในรัฐกลันตัน และ 4) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ ของคนไทยในรัฐกลันตัน

สำหรับขอบเขตการศึกษา ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนไทย ในรัฐ กัลันตัน ประเทศมาเลเซีย และ แหล่งข้อมูลภาคสนาม เป็นการศึกษาคนไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวไทยในรัฐกัลันตัน โดยลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นชุมชนชาวไทย คือ เป็นท้องถิ่นดั้งเดิมที่มีคนไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยมีลักษณะร่วมทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม และสามารถนำลักษณะร่วมดังกล่าวอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมของท้องถิ่นได้ และมีใช้ภาษาไทยเป็นภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน 2) ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาใน 4 ประเด็นใหญ่ ๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วยวิถีชีวิตและการปรับตัวคนไทยในรัฐกัลันตัน ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม, การจัดระเบียบทางสังคมและดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย, สถานภาพ และบทบาททางสังคมของคนไทยในรัฐกัลันตัน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในระดับต่างๆ ของคนไทยในรัฐกัลันตัน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นเอกสาร งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำความเข้าใจ สภาพชุมชน และวิถีชีวิตของคนไทยในรัฐกัลันตันประเทศมาเลเซีย จากนั้นจึงเก็บข้อมูลภาคสนาม ในพื้นที่ของชุมชนชาวไทยในรัฐกัลันตัน กับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – participant Observation) , การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview), การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interviews)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ ทฤษฎีความขัดแย้ง แนวคิดการจัดระเบียบทางสังคม และแนวคิดการมีส่วนร่วม มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับคนไทยในรัฐกัลันตันประเทศมาเลเซียในด้านวัฒนธรรมประเพณี อัตลักษณ์ความเป็นไทย ความเป็นชนกลุ่มน้อย ตลอดจนทั้งสภาพการดำรงอยู่ของคนไทยด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม แล้ววิเคราะห์ให้เห็นภาพบทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

ผลการศึกษา

คนไทยในรัฐกัมพูชาประเทศมาเลเซีย อาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้มาอย่างยาวนาน จนถึงขณะนี้ยังไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าคนไทยเหล่านี้เข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้ตั้งแต่เมื่อใด และด้วยเหตุผลใด แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้มีคนไทยอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้เป็นจำนวนมากแล้ว และมีสถานภาพเป็นคนสัญชาติมาเลเซีย เชื้อสายไทย นับถือศาสนาพุทธ และอาศัยอยู่ในสังคมมาเลเซียที่ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งด้วยคุณสมบัติเหล่านี้จึงทำให้กลุ่มคนไทยกลายเป็นชนกลุ่มน้อยไปโดยปริยาย

วิถีชีวิตและการปรับตัวคนไทยในรัฐกัมพูชา พบว่า คนไทยมักอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยไม่ปะปนกับคนมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม คนไทยเหล่านี้จะใช้ภาษาไทยถิ่นเป็นภาษาพูด และมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่สามารถใช้ภาษาเขียยได้ด้วย แต่ก็ยังมีความสามารถในการสื่อสารภาษามลายูซึ่งเป็นภาษาราชการอีกด้วย การอยู่ท่ามกลางสังคมอิสลาม คนไทยจึงมีการปรับตัวพอสมควร ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อคนมลายูที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างและมีความเป็นเจ้าของประเทศมากกว่า ความเจียมเนื้อเจียมตัวจึงเป็นอีกบุคลิกหนึ่งของคนไทย ด้านความสัมพันธ์กับคนมลายูนั้นแม้จะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาที่ไม่ได้มีปัญหาอะไรรุนแรง สามารถทำร่วมกันได้ ส่วนกิจกรรมใดที่เป็นกิจกรรมเฉพาะของแต่ละกลุ่มก็แยกกันไปไม่มีการก้าวท้าวซึ่งกัน

คนไทยในกัมพูชา เห็นความสำคัญของการศึกษา และพยายามส่งบุตรหลานของตนให้ได้เข้าศึกษาสูงๆ ทั้งนี้ก็เพื่อโอกาสในการประกอบอาชีพและยกระดับฐานะของตนให้เทียบเท่าคนเชื้อชาติอื่นๆ ที่ล้าคฤรัฐบาลมาเลเซียไม่ได้ก็คิดกันในเรื่องสิทธิทางการศึกษาแต่ในทางตรงกันข้ามกลับให้การ

สนับสนุนอย่างยิ่ง ส่วนพระสงฆ์ในรัฐกลันตันมิได้มีฐานะเฉพาะการเป็นนักบวชที่ต้องเป็นผู้สืบทอดพุทธศาสนาเท่านั้น หากแต่ยังทำหน้าที่ในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีไทยและเป็นผู้นำชุมชนชาวไทยไปในคราวเดียวกัน

ด้านเศรษฐกิจ คนไทยในกลันตันส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลาย แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศของแต่ละอำเภอ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญเช่น พืชผัก ข้าว ยางพารา ไม้ยาสูบ เป็นต้น สำหรับคนรุ่นใหม่นิยมเข้าไปทำงานในเมืองตามความรู้ความสามารถของแต่ละคน ส่วนที่ประกอบอาชีพรับราชการมีจำนวนน้อย ดังนั้นคนไทยในกลันตันส่วนใหญ่จึงมีฐานะปานกลาง

ด้านการเมือง คนไทยในรัฐกลันตันเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองน้อยมากไม่ว่าจะเป็นการเมืองระดับชาติ ระดับรัฐ ระดับท้องถิ่น หรือแม้แต่การเมืองภาคพลเมือง คนไทยทั้งหลายอยู่ในสถานะเพียงไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือให้การสนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบเท่านั้น ส่วนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของภาคประชาชนพบว่า คนไทยไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก จะมีก็แต่เพียงความร่วมมือทางศาสนาและวัฒนธรรมเท่านั้นที่ยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไป ซึ่งเป็นความร่วมมือกันที่ถูกสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

วัฒนธรรมของคนไทยในกลันตันมีลักษณะคล้ายวัฒนธรรมของคนไทยในประเทศไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมในภาคใต้ เช่น ภาษา ศาสนาและประเพณี คนไทยในกลันตันจะใช้ภาษาได้สำเนียง อ.ตากใบ มีการจัดประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรือกิจกรรมทางศาสนาอื่นๆ เช่นการใส่เปรต (บุญเดือนสิบ) เป็นต้น นอกจากนี้อิทธิพลของสื่อมวลชนของประเทศไทย ทั้งทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ มีอิทธิพลสำคัญที่ทำให้คนไทยมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมไทย หรือสามารถสืบทอดไปสู่คนไทยในรุ่นหลังๆ ได้

การดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซียได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนาน จากรุ่นสู่รุ่น แม้ในปัจจุบันที่สังคมก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์แล้ว แต่ก็ยังเห็นภาพความเป็นคนไทยที่แจ่มชัดในรัฐกลันตัน ทั้ง ด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม กล่าวคือด้านภาษา คนไทยในรัฐกลันตันใช้ภาษาไทยท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มคนไทยด้วยกัน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะ นอกจากนี้ยังมีการตั้งโรงเรียนเพื่อสอนภาษาไทยให้กับเด็กและเยาวชนคนไทยภายในวัดด้วย

ด้านศาสนา คนไทยส่วนใหญ่ในรัฐกลันตันนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งศาสนาพุทธได้กลายเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของคนไทยในกลันตัน กล่าวคือถ้ามีวัดในรัฐกลันตัน ต้องมีชุมชนชาวไทยที่นั่น คนไทยในรัฐกลันตันมีความศรัทธาในศาสนาพุทธเป็นอย่างมาก และเห็นว่าการส่งเสริมศาสนาเป็นหน้าที่ของชาวไทยทุกคน นอกจากนี้การบวชของกุลบุตรก็ยังเป็นค่านิยมของคนไทยกล่าวคือชายไทยเมื่ออายุตั้งแต่ 20 ขึ้นไปต้องหาโอกาสบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ซึ่ง

เป็นความเชื่อที่ไม่แตกต่างจากคนไทยในประเทศไทย สำหรับพระสงฆ์ในรัฐกลันตัน มีความสัมพันธ์กับคณะสงฆ์ไทยทั้งในแง่การบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยคณะสงฆ์รัฐกลันตันได้จัดให้มีการเรียนหลักสูตรนักธรรมสำหรับพระสงฆ์ ตั้งแต่ชั้นตรี โท และเอก สำหรับฆราวาสก็มีการเรียนหลักสูตร “ธรรมศึกษา” และมีการจัดสอบวัดความรู้เป็นประจำทุกปี

การดำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านวัฒนธรรมนั้น จะปรากฏเด่นชัดในสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่นโบสถ์ วิหาร พระพุทธรูป และรูปเคารพต่าง ๆ โดยมีลักษณะคล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมในประเทศไทย ส่วนวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือวัฒนธรรมทางจิตใจ (Non Material Culture) พบว่าคนไทยในรัฐกลันตันมีประเพณีเหมือนกันคนไทยในประเทศไทยทุกประการ ทั้งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อ โดยประเพณีสงกรานต์และลอยกระทงได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของรัฐกลันตันด้วย

คนไทยในกลันตันชื่นชอบการเล่นพื้นบ้านแบบไทย ๆ ดังนั้นเมื่อมีงานสำคัญ ๆ ในชุมชน ก็มักจะนำการแสดงพื้นบ้านมาฉลองสมโภชเสมอ ๆ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรีและการละเล่นของไทยเอาไว้ด้วยแต่ก็ไม่แพร่หลายนักเพราะขาดแคลนผู้สอนและอุปกรณ์ไม่พร้อม ส่วนค่านิยมความเชื่อแบบไทย คนไทยในรัฐกลันตันยังมีความเชื่อในเรื่องโชคลาง เครื่องรางของขลัง นับถือผีบรรพบุรุษ พระภูมิเจ้าที่ ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

การจัดระเบียบสังคมของคนไทยในรัฐกลันตันด้านวิถีประชาหรือวิถีชาวบ้าน (Folkways) พบว่าบุคลิกลักษณะของคนไทยเป็นคนรักสงบไม่ชอบมีปัญหาและความรุนแรง ทำให้สังคมไทยในรัฐกลันตันมีความปรกติสุข โดยมีต้องสร้างกฎเกณฑ์ใด ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือทุกคนต่างก็ทำมาหากินไม่ก้าวท้าวเบียดเบียนกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามลำบากเช่น เมื่อมีคนเจ็บป่วย เสียชีวิตหรือมีงานวัดงานบุญ ก็จะออกมาช่วยเหลือกันโดยไม่ต้องบอกกล่าว ด้านจารีตและกฎศีลธรรม (Mores) คนไทยในรัฐกลันตันได้ยึดเอาวัฒนธรรมชาวพุทธ และหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และสร้างความเป็นปกติสุขในสังคม ในส่วนของกฎหมาย (Laws) นั้นคนไทยในรัฐกลันตันจะเกรงกลัวกฎหมายของมาเลเซียมาก เพราะมีการบังคับใช้อย่างจริงจังและรุนแรง

บทบาททางสังคมของคนไทยในรัฐกลันตัน มีความสัมพันธ์กับสถานภาพของคนไทยในสองส่วนคือ ประการแรกในฐานะที่เป็นพลเมืองของมาเลเซีย และประการที่สองในฐานะที่เป็นคนในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในรัฐกลันตัน บทบาททางสังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองมาเลเซีย คนไทยมีบทบาทอยู่อย่างจำกัด เพราะคนไทยมีชีวิตอยู่อย่างเฉยเมยเนื้อเฉยเมยในตัวในฐานะคนกลุ่มน้อยในสังคม ส่วนบทบาทที่พอจะพบเห็นอยู่บ้างก็คือการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การเคารพกฎหมาย และให้ความร่วมมือในกิจการที่รัฐร้องขอ

บทบาททางสังคมในฐานะที่เป็นคนไทยแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ในด้านสังคม ครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษาจนสุดความสามารถ ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าการศึกษาจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของบุตรหลานได้ในอนาคต นอกจากนี้ครอบครัวยังมีบทบาทสำคัญในการอบรมบุตรหลานให้เป็นคนดีและมีจิตสำนึกของความเป็นไทย ดังจะเห็นได้จากการส่งบุตรหลานของตนให้เข้าเรียนในโรงเรียนสอนภาษาไทย เพื่อเรียนรู้ภาษาไทย มารยาทไทย และหลักสูตรธรรมศึกษา ส่วนบทบาทของคนไทยที่มีต่อชุมชนคนไทยในรัฐกลันตัน คือการร่วมสร้างความปรกติสุขและความปรองดองภายในชุมชน ซึ่งได้สะท้อนภาพให้เห็นผ่านกิจกรรมของชุมชนที่มีการจัดอย่างต่อเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี

บทบาททางด้านเศรษฐกิจ คนไทยมีบทบาทในฐานะผู้ผลิตขั้นปฐมภูมิกล่าวคือ คนไทยส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อย เช่น ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ยาสูบ หรือสวนยางพารา เป็นต้น ด้านธุรกิจการค้ามีคนไทยเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่ประกอบอาชีพทางด้านนี้ ส่วนคนรุ่นใหม่ต่างมุ่งสู่เมืองใหญ่เพื่อทำงานในบริษัทห้างร้านต่างๆ ที่สำคัญคนไทยไม่นิยมรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด ส่วนด้านการเมือง คนไทยมีความสัมพันธ์กับการเมืองการปกครอง เพียงการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีคนไทยในรัฐกลันตันได้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนจะมีการทำกิจกรรมทางการเมืองบ้างก็อยู่ในส่วนผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับแต่งตั้งทั้งจากพรรครัฐบาลกลางและพรรครัฐบาลของรัฐ ที่นอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนไทยตามขอบข่ายอำนาจที่รับผิดชอบแล้ว คนกลุ่มนี้ยังทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนให้กับพรรคของตนด้วย

บทบาททางด้านวัฒนธรรม คนไทยได้แสดงบทบาทด้านนี้อย่างเด่นชัด ทั้งบทบาทด้านการอนุรักษ์ และบทบาทด้านการส่งเสริมสนับสนุน กล่าวคือ บทบาทด้านการอนุรักษ์ คนไทยในรัฐกลันตันได้แสดงบทบาทในการให้คุณค่าและความสำคัญกับวัฒนธรรมของตนที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งสะท้อนออกในด้านภาษา ศาสนา ศิลปะดนตรี และกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน คนไทยในรัฐกลันตันได้แสดงออกในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยโดยมีความพยายามที่จะยกระดับประเพณีสำคัญของตน เช่น สงกรานต์และลอยกระทงให้เป็นวัฒนธรรมสำคัญของรัฐ ซึ่งได้รับการตอบรับอย่างดีจากรัฐบาลมาเลเซีย ตลอดทั้งยังส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวของรัฐไปด้วย นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และธรรมศึกษา เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไปสู่บุตรหลานรุ่นหลัง อีกด้วย

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นการแสดงบทบาทอีกประการหนึ่งของคนไทยในรัฐกลันตัน ซึ่งจากการศึกษาด้านบทบาททางสังคมของคนไทยแล้วพบว่าคนไทยมีบทบาททางสังคมจำกัด จึงส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่จำกัดตามไปด้วย ซึ่งการมีส่วนร่วมทางด้านสังคม

พบว่าคนไทยมีส่วนร่วมเฉพาะภายในสังคมของคนไทยเท่านั้น กล่าวคือการมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่ปรกติสุข รักใคร่ปรองดองให้เกิดขึ้นภายในชุมชน ให้การช่วยเหลือกันเมื่อมีเรื่องเดือดร้อนจำเป็น ซึ่งทั้งหมดนี้กลายเป็นวิถีชีวิตในวัฒนธรรมของคนไทยอยู่แล้ว ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีรูปแบบชัดเจนนั้น คนไทยไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าใดนัก สำหรับสมาคมสยามกลันตันซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันของคนไทยหัวก้าวหน้าเพื่อเป็นองค์ทางสังคมในการพัฒนาชุมชนชาวไทยและต่อรองทางการเมืองกับรัฐบาล แต่คนไทยก็ให้ความสนใจน้อย

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ นอกจากการเป็นผู้ผลิตขั้นปฐมภูมิแล้วไม่พบว่าคนไทยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจด้านอื่นแต่อย่างใด ส่วนการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง คนไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อันเป็นหน้าที่พลเมืองเท่านั้น ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองนั้น ไม่พบว่าคนไทยเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ที่อาจจะมีบ้างก็เพียงการเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในระดับชุมชนเท่านั้น ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระดับการเมืองภาคประชาชนนั้น จะจำกัดขอบเขตอยู่เพียงในส่วนของที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม และในด้านวัฒนธรรม คนไทยมีส่วนร่วมในการพัฒนามากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล

สรุป

คนไทยในรัฐกลันตัน ดำรงฐานะเป็นคนกลุ่มน้อยในประเทศมาเลเซีย แต่ยังคงสิทธิความเป็นชนพื้นเมืองที่ได้รับการรับรองให้เป็นภูมิบุตรเช่นเดียวกับคนมลายู แต่อาจมีการจำกัดสิทธิในบางเรื่องในเรื่องนี้คนไทยแม้จะรู้สึกที่ตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะบรรพบุรุษอาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้มาอย่างยาวนาน แต่ก็ไม่ได้เรียกร้องหรือสร้างปัญหาให้แก่รัฐแต่อย่างใด ความรู้สึกขัดแย้งทั้งหลายจึงไม่ได้สื่อสารไปสู่รัฐโดยตรง หรือรุนแรง วิถีชีวิตของคนไทยในรัฐกลันตัน จึงมีที่ลักษณะเรียบง่าย โอบอ้อมผ่อนตาม ยอมรับสภาพของตน แต่ในด้านวัฒนธรรมคนไทยจึงแสดงออกอย่างเต็มที่ทั้งในด้านภาษา ศาสนา และประเพณี ซึ่งรัฐไม่ได้กีดกันถ้าการแสดงออกนั้นไม่กระทบต่อวัฒนธรรมมลายู และศาสนาอิสลาม

การดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งในด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากจะเป็นความต้องการของคนในชุมชนแล้ว ยังเป็นการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมจากกลุ่มคนหรือสมาคมในประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นเพราะความผูกพันทางเชื้อชาติ แต่อย่างไรก็ตามคนไทยในประเทศไทยอาจเห็นว่าคนไทยในรัฐกลันตันเป็นบุคคลที่น่าสงสารเพราะอยู่ต่างบ้านต่างเมืองต่างวัฒนธรรม แต่ในขณะเดียวกันคนไทยกลันตันกลับรู้สึกเห็นใจคนไทยในประเทศไทยที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งทางเชื้อชาติ และความขัดแย้งทางการเมือง

การจัดระเบียบสังคมการจัดระเบียบสังคมของคนไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย ที่นอกจากจะอาศัยวัฒนธรรมของชาวพุทธในการกำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนแล้ว แต่ที่ได้ผลมากที่สุดคือการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเท่าเทียมของรัฐ ทั้งนี้เพราะความเป็นชนกลุ่มน้อยทำให้คนไทยความระมัดระวังตัวเองไม่ให้กระทำผิด เพราะหากมีความผิดเกิดขึ้นจะนำมาซึ่งความยุ่งยากต่างๆ ยิ่งหากเป็นความผิดระหว่างคนมลายูด้วยแล้วคนไทยมักจะหลีกเลี่ยง เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม แต่ไม่ว่าคนไทยจะรู้สึกอย่างไรก็ตาม แต่ในความเป็นจริงพบว่ารัฐมาเลเซียไม่ได้มีการเลือกปฏิบัติทางกฎหมายกับคนต่างเชื้อชาติ ส่วนที่มีการปฏิบัติแตกต่างก็เพราะกฎหมายได้กำหนดไว้แล้วตั้งแต่ต้น

บทบาททางสังคมของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พลเมืองนั้น คนไทยเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมาก บทบาทหลักๆ ในด้านนี้จึงมีเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐอย่างเคร่งครัด ส่วนบทบาทในฐานะคนไทยซึ่งต้องไปเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมนั้น มีบทบาทที่เด่นชัดมากกว่า กล่าวคือคนไทยแสดงบทบาททั้งในด้านการอนุรักษ์และบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน ซึ่งการที่คนไทยมีบทบาททางการเมืองน้อยนั้นอาจเป็นเพราะเห็นว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องของผู้นำไม่เกี่ยวกับตน แต่ถ้าเป็นบทบาทในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมคนไทยกลับเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ดังนั้นภาพบทบาทในด้านนี้จึงเด่นชัดมากกว่า สำหรับการมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น แปรผันไปตามบทบาท กล่าวคือเพราะมีบทบาททางสังคมภายนอกชุมชนน้อยจึงมีส่วนร่วมจำกัด ในขณะที่ภายในชุมชนชาวไทยมีบทบาทมากจึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนามากกว่า

ผลการศึกษาค้นคว้านี้ชี้ให้เห็นว่าการบริหารจัดการคนกลุ่มน้อยนั้น นอกจากการให้สิทธิในการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเต็มที่แล้ว สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการให้ความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย กล่าวคือหากกฎหมายกำหนดแบบแผนการปฏิบัติอย่างไรต้องปล่อยให้ปฏิบัติตามนั้น ไม่มีการเลือกปฏิบัติ หรือเพราะเห็นว่ามี ความแตกต่างทางเชื้อชาติ กรณีตัวอย่างของการควบคุมดูแลคนกลุ่มน้อยชาวไทยของมาเลเซียจึงน่าจะเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญของประเทศไทยที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลคนกลุ่มน้อยชาวมลายูในประเทศไทยต่อไป